

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea s'eu apeditur'a; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicá

Pentru anuzele si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetiriile se facu cu pretin scudita. Pretulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

De câte ori in septimana: Joi-a si Dominica; éra candu va pretinde imortálitate materieloru, va ébi de trei séu de patru ori in septimana.

Pretulu de prenumeratiune, pentru Austria:

un anu intregu 8 fl. v. a.
diminatate de anu 4 fl. v. a.
p'et'aria 2 fl. v. a.

pentru Romania si stralzetate:
un intregu 12 fl. v. a.
diminatate de anu 6 fl. v. a.

Pesta, in 13 aug. n. 1873.

Stagnare in comerciu si industria, in lips'a de bani; plangeri si vaerari pentru seceta in multimea cea mare a tieraloru. — acestea sunt semnatur'a timpulu. Intr'adeveru par' ca Ddieu s'a maniatu pre acésta tíera, de pre langa misede financiale ce-i causá guvernulu, o mai c'erca si elu cu calamitatea calamitatilor: cu devastarea campurilor semenate si cu crunta sudóre lucrute — un secet'a cea mare. Speranti'a tuturor'a intr'o imbunatatire a stáarii publice a fostu o recolta manósa séu celu pucinu de medilocu. Acum cá si acésta ultima sperantia este nimicita, ómenii cei ce euge si in viitoriu sunt in celu mai mare gradu inigrigiti pentru sórtea si essistintia tierii.

Deputatulu opositiunalu *Hern*, (o-ru) celu mai mare economu natiunalu in tierii, ba chiar autoritate européna pre campulu economiei natiunali, — cáci 'si facie studiále in Francia si Anglia, — acestu barbatu prevediendu urmarea unei totale, intr'unu articlu alu seu in *Ellenör* si *Ellenör* de ieri provóca guvernulu, sé conchiame Diet'a pre câteva de dispusetiunile necesare pentru a preveni catastrofei, "cáci" — dice densulu, "éra intr'adeveru e amenintata de o catastrofa neevitabile, daca guvernulu continuá calea apucata, éra Diet'a va sé cu manele in sinu si va aprobá nu simplu actele scolajesi!"

O alta dispusetiune pentru împedérea catastrofei este Conferinti'a de es-ri, conchiama de dlu *Jókai* pre 20 n. aici in Pesta.

Ce ne dóre si ne intrista mai tare, ére imprejurarea cá, pre candu acú éra câteva luni chiar si dlu *Jókai*, dara mai vertosu dlu *Csernátónyi*, acestu con-arin de mórte alu nemagiariloru, si alti saltati magiari dela *Ellenör* n'aveau saltate spresiuni emfatiche pentru a cantá la guvernulu *Szlávy*, si a dovedí cá ce sboru va luá sub domnirea bunastarea publica, — acú toti acei saltati magiari constata calamitatea generala! Daca pentru pecatele lorun'am p'atim si noi si tíer'a intréga, lamentatiunile aceloru comedianti patriotici p'una compatimire ar desteptá in noi si poporu. —

In politic'a esterna evenimentulu principalu este si remane pre cátu-va timpu arméa Orleanistiloru si a Legitimistiloru, adeca impacare a celoru dóue linie ale *Caséi Franciei*, séu cu alte cuvinte ale Bourboniloru. Se numesce *Casa Franciei* pentru cá in marea loru intieptare si parintesc'a ingrigire pentru poporu, stepanitorii absolutistici se identica cu tíer'a si poporulu insusi, si astel dicu cá, ce loru li place si convine, trebuie sé placa si sé convina si poporei, prin urmare *Casa* loru este — *Casa poporului*! Acésta Casa a Franciei (Maison de la France) are dóue linii descendinti: un'a a Orleanistiloru, in fruntea caror'a acuma stá comitele de *Paris*, barbatu inca teneru, — cealalta a Legitimistiloru, alu caroru representante este comitele de *Chambord*, barbatu de 66 ani. Orleanistii, cei mai luposi dintre pretendintii de tron, neavendu in prezinta aspecte d'a se urcá pe Tron, au renuniatu deocamdata la pretendintia, si su tramisu Capulu lor, pre contele de *Paris*, sé se inchine comitelui de *Chambord*, *Henricu V.* si sé-lu salute — in numele liniei mai tenere — orleaniste — de representante alu Monarchiei in Fran-

cia. Se intielege cá Bonapartistii in acésta fusiune vedu unu complotu in contra-li si deci mare necasu si ingrigire in mediloculu lor. Ce insa ii face de nu parescu inca tienut'a loru rezervata, este o nota a ducelui *Aumale*, (din linia Orleanistiloru,) publicata in *Journal de Debats*, prin care nota numitulu duce asecura, cá impacareá intre Orleanisti si Legitimisti este numai dinastica, nu insa politica. Ori cum se fia insa, Bonapartistii nici odata nu se vor supune celoru lalti pretendinti de tron, — mai bine vor tiené cu Republicanii, de cátu se ajutore pre altii la tron. Si in cele din urma, chiar si daca viclenii Orleanisti, ar iábuti sé inieple pe Bonapartisti, Monarchistii — ce e dreptu, vor fi unu trup si unu sufletu in o parte, in cealalta parte insa, in faci'a lor va stá — tíer'a, care vre Republic'a. —

In Spania, mereu-mereu se restabilescé ordinea si consolida viétia publica. Guvernulu, spriginutu de majoritatea Cortesiloru, invinge mai in tóte locurile si pre insurgenti si pre *Carlismi*. Mai la vale publicámu unu discursu a lui *Castelar*, prin care acestu sublimu si geniále patriotu si republicanu aperá guvernulu si-i votá incredere si totu ajutoriulu posibilu. Sperantiele in viitorulu acéstei tieri, de la natura atátu de binecuventata, imbucura tóta lumea, éra pe noi romanii cu deosebire, cáci suntemu dintr'o trupina cu ea. Ddieu sé-i ajute.

Viena, 9 aug. n. 1873.

(Despre vocile ce se manifesta cu cale si fora cale in cestiunea alegerei de arhi-episcopu si metropolitu.) — Pricepu, domniloru de la *Albina*, politic'a ce o urmati in acésta cestiune, si soim stimá consideratiunile de cari este condusu barbatulu, séu este chiar condusa partia, dupa ale caroru consilia o urmati: totusi nu potu crede si nu asi dori ca aceea sé se estinda pré departe, si a nume pana acolo, ca sé impedece o discussiune spre lamurirea imprejurárilor si manifestarea de opiniuni morale in privintia retaciriloru si daunelor ce dintr'un'a séu alta parte se intempla. *) De aceea, éta vinu a-mi redicá cuventulu, pentru de a reflectá la acele manifestatiuni séu apucature diaristice, despre cari nutrescu cea mai completa convic-tiune cá — *n'au scopu bunu*, cá — voindu dóra a amagi, *ele inesei se amagescu*, si voindu a profitá, *strica si perdu*.

Ingrigirea domniloru magiari pentru urmatoriulu lui *Siaguna*, adeca pentru persóna pre care congresulu natiunalu, convocatu pe dia'a de 26 aug. v. la Sibíiu, va redicá-o in fruntea bisericei romane ortodosse, asiá vedemu cá nu se mai alina. Liniscea si tactulu „*Albinei*,” par' cá totu mai multu o irita.

Dar acést'a, — de cumva nu ne in-siela informatiunile, ce unuia si altuia sosescu din partile Transilvaniei mai vertosu, — provine mai vertosu de la o fractiune din sinulu nostru, carea — dedata a pescuí in turbure, si temendu-se, nu cumva sé vina la potere unu barbatu de moralitate si de energiá, carele s'o stringa, in freu mai multu decâtu fie-ier-tatulu metropolitu, — in timpulu din urma mai vertosu, in fric'a sa si neliniscea consciintiei sale, fiindu cá la natiune nu afla destulu spriginu, alérga la straini

*) Cumca declaratiunea nóstra din nrulu 56 nu are acestu insinuatú intielesu, dovedim in fapta prin publicarea articulu acéstaia, scrisu cu atát'a moderatiune si loialitate. Red. int.

si redicandu totu felulu de denun-ciatiuni neoneste, cauta a-ii alarmá pe aceia, cá dóra li vor sári intr'a-jutoriu, mácar spargendu legea si violandu-ne autonomi'a!

Aici la noi nime nu se indioiesce cá acea fractiune retacita si in anim'a sa necurata — a fostu, carea respandí pan' acú scornitiele si vagele acele faime, ce prin colónele foiloru straine, mai alesu magiare si magiarone: „*Ungar. Lloyd*,” „*Magyar Polgár*,” „*Alfold*,” „*Reform*,” „*Kelet*,” „*Osten*,” alarmara spiritele juru imprejuru de noi, vrendu a le preocupá in contra partiei natiunale romane, pe care o credu prevalinte si periculósa, si acést'a — firesce cá nu póte sé nu ne dóra afundu, sé nu destepte indignatiunea tuturoru romaniloru bine semtitori, catra o elica ce, desperata de a se poté sustiené prin propriele ei fórtie morali, alérga a chiamá ajutoriulu contrariloru nostri de mórte — in cas'a nóstra propria, in cas'a nóstra si cas'a lui Ddieu!

Dar ce si mai tare trebuie sé ne dóra si indignédie e, cá acei ómeni, orbi la minte si tempiti la anima, si-au alesu de parola a colindáriloru si agitatiuniloru lor la straini — pe parintele archimandritu *Popea*, unu barbatu, pentru carele natiunea ar avé interesu d'a se interesá dupa valórea densului propria, ér nu dupa metechnele tradatorie ale unoru ómeni peccatosi!

Face peste totu impresiunea, ca si cum acestu barbatu alu bisericei nóstre, carele de anii a eserciatu cea mai mare influentia asupra administratiunei bisericesci centrale, n'ar avé destule fapte de a aruncá pentru sine in cumpena, ci ar fi trebuintia de vorbe lauderóse, din bu-die necurate si prin organe strainesi cause-loru nóstre dusimane pentru ca sé preocupe opiniunea publica!

Acést'a este o nespusa retacire si eu, pe temeulu condamnáriloru energice ce le audu pretotindeni, asi f'ostu gat'a, in numele moralei si logice, si intru interesulu comunu, dar si celu specialu séu personalu alu parintelui archimandritu, a respinge miserabilele apucature d'asta natura; dar — ni punu stavila esperintiele mai nóue, esperintiele cá — alu-necara pre acea cale retacita — de curendu si dóue foi romane, „*Federatiunea*,” si chiar „*Telegrafulu rom*.”

De cea d'antau — nu me miru, si pre aceea am poté-o ignorá, sciindu cá de candu e, in atari cestiuni delicate nici o data n'a sciutu gasi tactulu celu bunu, — dar candu „*Tel. Rom*.” foi'a pe care reposatulu nostru mare archi-episcopu si metropolitu in testamentulu seu o numesce *organulu* metropoliei si archi-episcopiei nóstre, ceea-ce va sé dica cá este fóia oficiala impartiala, si se conduce de conducetoriulu archiepiscopiei, — candu „*Tel. Rom*.” cade in astfelu de abusu, — atunci trebuie sé stámu uimiti si sé intrebámu: „*Ei, domniloru de la Telegrafulu, dar — unde vi este mintea, anim'a, rusinea?*!” Séu dóra vi-ati propusu, cu scirea si consentirea sa, a-lu ruiná totalminte pe parintele archimandritu, pentru totu de un'a?!

Acést'a este criminalu, si autorii acéstei miserabile politici trebuie trasi la raspundere de maritulu congresu si — in tóta intemplantia trebuie ingrigitu, ca aceloru ómeni sé li se iée din mana o arma, de care ei nu sciú face de cátu abusu, spre daun'a bisericei!

Numai acestoru provocári nesocotite trebuie sé atribuim si aceea cá, dejá unele foi se scolara in contra tendintiei

si persónei ce a scrisu pe stindartulu seu acea fractiune retacita. Eu din parte-mi condámu cu tóta agerimea atare disputa séu censura publica despre persóne, si de aceea me retienu a amintá cátu de pucinu specialu in acésta privintia, pentru ca sé nu peccatescu in contra sublimei programe a *Albinei*.

Despre persóne sé vorbimú noi între noi — fratiesce, candu vom fi adunati la congresu, in conferintie séu si-dintie private; sé nu facemu pre barbati nostri préda judecatii strainiloru, cáci — dóra ne vom fi convinsu candu-va o data, cá *strainii pururiá redica pre cei mai nedemni, si apésa pre cei mai demni!* — (m.)

Fiindu cá sor'a nóstra „*Fed.*” in nrulu de dominec'a trecuta si insasi condámu respicatu agitatiunile *Telegrafulu* romanu pentru o persóna anumita, — nota bene, nu anumita espresu, ci prin avisári caracteristice, — pentru ca din indemnulu mustrárii ce-i face acésta corespundintia, sé nu se acatie ér de noi cu insinuatia cá i facemu nedreptate, o reflectámu, cá noi, avendu in vedere si unele epistole din partile *Muresiului*, in acéstasi materia tinenmu cumca cuvintele dlui corespundinte alu nostru din *Viena* se reducu la cele publicate in nrulu 56 alu *Federat.* de langa *Tergulu Muresiului*, unde catra denunciarea pré nedrépta si nici de cátu leiale — despre scornitii „*vr'o siette candidati la metropolia*” si despre „*o confusune ne mai audita, la care avemú sé ne asteptámu,*” — ceea-ce nu se póte privi, de cátu o alarmare a guvernulu si unu argumentu pentru ingerarea aceluia in caus'a nóstra, — in fine se provóca „*natiunea a cumpentu seriosu, cá — in cine si-a pusu nemeritorulu Andreiu speranti'a ca sé conduca afacerile oneróse, suportate si esecutate de densulu cu atát'a promittitudine!*”

In aceste cuvinte din nrulu 56, se cuprinde invederatu acea fapta, pe care onorabil'a Redactiune dela „*Fed.*” 8 dile mai tardiu o condámu.

Ce e dreptu, sor'a „*Fed.*” in nrulu ultim, dupa „*Wand.*” din *Viena*, descrie pe parintele *Popea* intr'unu modu cátu se póte de nefavorabilu, tocmai pre cum, dupa reporturile ce ni stau la mana, 'lu descria reposatulu metropolitu câte o data candu se mania; dar acésta pré aspra judecata a *Federatiunei*, ori cátu s'ar superá pre noi dd. colegi ai nostri, totu numai intarescu tienut'a si procederea nóstra si predicirile dlui corespundinte alu nostru din *Viena*.

Si — fiindu cá intreprinseramu a ne justificá aci facia de bun'a nóstra sorióra „*Fed.*” de asemenea o reflectámu, cá — n'are dreptu de felu, candu in nrulu de dominec'a trecuta si-vérsa veninulu asupra „*Alb.*” pentru cuventulu cá s'a criticatu si condámu iute si ageru temerari'a discussiune asupra dreptulu de comisariatu alu potestatai de stat. Noi trebuiá sé ni facemu detorinti'a, fora amenare de o dia, pentru de a ni ferí caus'a de dauna din partea unui omu, séu unei partite nesocotite. Cele lalte diserate mai departe, de si unele de totu absurde, dar de óra-ce nu erau de natura d'a ni poté stricá, le-am trecut cu vederea, — tocmai dovéda cá — nu ni place a criticá pe sor'a „*Fed.*” fora motive grele.

De altmintrelea, dupa ce acum onorabil'a Redactiune de la „*Fed.*” la cáciulu plansorei sale in contra nóstra, si insasi — dóra in urm'a imputatiuniloru

ce — precum suntemu informati — i s'a facutu din pãrti impunetorie — recunõsce indreptãtirea si resp. punctulu de vedere alu criticeii nõstre, n'avemu de cãtu sã-i dicemu: „Nichts für Ungut“; — acuma suntemu — de acordu —

Red. inter.

Starea visteriei statului.

De repetite ori si de candu essiste opusetiunea natiunala amu afirmatu, cã guvernulu esitu diu maioritãtea arteficiõsa a parlamentului magiaru, prin nefericitã sa sistema de guvernare impinge tiãr'a spre prepastia. Insa magiarii, orbiti de fericirea momentului, ni-au imputatu tendintie subversive si ne-au stigmatizatu de turburatori ai liniscei publice.

Acuma insa, dupa siesse ani de stepãnire preste noi, ei insisi recunõscu ceca ce conducatorii opozitionali ai popõraloru nãmagiare atãtu de multu si cu atãt'a gravitate au sustienutu: ruinãrea totala a tierii prin gurernulu magiaru pseudo-constitutiunale. „Reform“ celu mai de frunte diãriu magiaru si mare aperiatoriu alu partidei deakiste, in nrlu seu de dominecã trecuta scriendu despre starea cassei publice, dice:

„Cele sietpe vaci slabe din biblia n'au fostu asia hidõse ca conspectele despre cassa publica ale lui Kerkãpolyi. Aci a aparutu conspectulu alu doilea — de pre lunele aprile maiu, si iuniu — si sunt in elu 50.529.000 fl. erogatiuni si 28.122.000 f. perceptiuni — adeca 22.407.000 f. deficitu. In patrariulu primu a fostu deficitulu 15.860.000 f. — deci deficitulu de pre diumetatea prima a anului c. se urca la 38.267.000 f.

„Cifre uscate dara multu contienetorie; din acestea pe ficcare sufletu din Ungaria cadu cãtiva fiorini in tipu de o detoria, despre care fie-care dice (romãnalu cu totu dreptulu) Red. „Albinei“) cã — nu elu a facut'o, dara carca va trebui, mai nainte sãu mai tardiu, s'o platãscã cetãtãenii.

„Amar'a realitate insa si mai triste coloru imbraca, dacã luãmu in consideratiune, ce amu asteptatu si ce capetãmu. Ministrulu nostru de finantie — precum se scie, este mare optimistu, si mai vertosu in privint'a marimii perceptiuniloru nutresce sperantie extraordinarie, cãci — de — si a inceputu activitateã ministeriale cu aceea, cã a proclamatu de principiu, cã politicã sa financiale se basãdia pe urcarea perceptiuniloru. Fidelu acestui fatale principiu, a pretiutu perceptiunile anului c. pe ficcare patrariu de anu cãte cu 37 milione, si pre bas'a acẽst'a a facutu a se votã de-contrã dieta erogatiunile.

Si ce am esperiatu? Aceea cã, perceptiunea factica in primulu patrariu de anu a

fostu numai 23.372.000 f. — in alu doilea numai 28.122.000 f. — va se dica, in espirãtulu diumetate de anu perceptiunile statului sunt cu 22.528.000 f. mai mice decãtu cele preliminate in bugetu. — — —

Perceptiunea factica de pre diumetate anu [(51.494.000 f.) si erogatiunea factica (89.762.000 f.) dovedescu cã, desi ici-colia s'au facutu unele economisãri, perceptiunile nõstre sunt [asia de mice, incãtu o economisare de 8—9 mil. pre diumetate de anu nu e destula spre restabilirea ecuilibrului.

Nu e de mirare dacã pre langa acẽsta stare a tesaurulu publicu Kerkãpolyi in facerea de detorii de statu a ajunsu la limitea estrema. Detoriã care ar fi trebuitu sã acopere totu deficitulu anului c. — restulu imprumutulu de 30, imprumutulu de 54 mil. — e consumata, ba tõte efeptele ce au mai fostu de pemnoratu, s'au pemnoratu, si dupe ce din gratiã lui Bismarck amu trecut u õresicum preste 1. iuliu, astfelu, de statulu n'a devenitu insolvente, astadi visteriã statului e de nou gõla, si numai increderea si sperantiã intr'o recolta bunisiõra si in providentiã ddiãscãca,“ la care are datin'a a provocã ministrulu de finantie, sustiõne in noi sperantiã, cã totusi dõra vomu evitã catastrofa, ce de multu o profetiescu õmenii prevedietori. („Reform“ a publicatu acestu articlu acũ 10 zile, atunci deci mai erã permisa sperantiã intr'o recolta bunisiõra, acũ insa — dorere, tõte sperantie sunt nimicite. Red.)

Cãtu de intristãtoria e nu numai starea nõstra financiarã, ci si starea nõstra economica, se vede din scaderea cea mare a venitulu de sare si din urcarea estraordinaria a perceptiunii loteriei. Delã sare a asteptatu ministrulu in diumetate de anu 6 milione, a capetatu 3.968.000 f. de la loteria a speratu 455.000 si a capetatu 761 de mii!

Acẽst'a va se dica, cã poporulu n'are destulu ce mancã, si crutia sareã din falt'a de pane; si in desperatiunea sa si duce crucerii in pravul'a de jocãria, ca sã-si oerce noroculu!

Asemenea intristãtoriu si dorerosu este cã venitulu bunuriloru si paduriloru de statu in patrariulu din urma a fostu numai 230 de mii, adeca cu 1.659.000 f. mai pucinu decãtu ce s'a preliminaru pre acestu timp, era Kõcne se arãta unu deficitu de 791.000 f. si nu este nici unu venitu. De multu totu dicemu, cã aceste mosii in man'a statului nu aducu nici unu venitu, acuma insa nici sã le vindemu nu potemu!

Pre cãtu de desperãtorie sunt cele mai multe positiuni ale perceptiuniloru, pre atãtu de pucinu mangãitorie sunt erogatiunile — — — Guvernulu ar economisã in susu si in diosu, dar nu põte, cãci sunt pre multi flãmendii — — si sistem'a sa de guvernare preste totu, era cea financiale in specialu,

cu eu o neessorabile consecintia la — danstarea statului. — — — Vedã va in fine maioritãtea parlamentului prepastiã, unde ea si cu guvernulu impinge tiãr'a si poporulu, si luã va dispusetiunile necesarie pentru evitarea catastrofe? Sãu va continuã, dimpreunã cu guvernulu, acea nefericita sistema, dupa care in judecarea causeloru financiãli nu argumentele, ci simpatii si antipatii personali au decisu si decidu?!“

Èta prepastiã, abisulu, nefericirea si ruin'a de multu prevediuta si predisa de aderãtãri patrioti si conduceorii natiunali opozitiunali ai popõraloru nãmagiare! Vai võã, pecatosiloru!

De la Congresulu Spaniei.

(Unu discursu alu lui Castelar.)

Este o mare slabitiune a genului omenescu si mai vertosu a sementiei latine, cã — entusiasmulu seu pentru idei mari si sublime, adese ori ratacesce si prin aberatiunile sale impedeã, fora a scil, realisarea ideiloru pentru cari s'au insufletitu. Plato, celu mai puternicu si mai sublimu geniulu alu poporului elenu si fundatoriulu filosofiei antice si carele in „Republic'a“ sa dicea cã unu statu atunci e mai fericic candu e guvernatu de cei mai intielepti barbati, — chiar si Plato a aberatu in insufletirea sa pentru idealitate, candu a scrisu despre organizatiunea si institutiunile statului; a ratacitu, cãci n'a luat in consideratiune rigidulu campu alu vietii pamentesci, si „Republic'a“ sa va fi pururia unu opu monumentalu in teoriã filosofiei, in vietia practica de statu insa nici o data realisabile.

Popõrale inca ratacescu si rezultatulu retaciriloru este nimicirea sperantielor si aspiratiuniloru lor: crediendu cã pre calea apucata se fericescu, se arunca, fora a scil, in abisulu nefericirii, pentru cã — li lipescu cumpetulu.

Sunt romani, cari gerendu-se cu ostensiune de „Daco-romani“ pana candu gratiã celoru de susu li dã unu osu de rosu, sãu in fanaticismulu lor ori in imaginãtã loru susceptibilitate natiunala, nu vreu sã iee parte la cutare intreprindere spiritalã natiunala, pãru cã corporatiunea ce s'a formatu pentru scopuri natiunali constã din membri de „cetãtãnia ungrurescã“ Abstinentiã numai in daun'a loru sã nãtãnieieste si põte sã fia.

Asia sunt adeseã si conducatorii nechiamati ai popõraloru. Ace stia mai multu strica de cãtu ajuta poporulu. Poporulu spaniolu din nefericie are multi conducatori spre libertate — cum dicu ei, in adevuru insa sunt seducatori spre prepastiã, si in prepastia se afla astadi biãtã Spania, impinsa de monarchisti si ultramontani dar — in mare parte, si de unii Republicani escen-

trici. Contra acestoru escenetrici „patrioti“ si a numej contra deputatiloru participãnti la tragicã insurectiune. si intru salvarea Patriei sale si radicã võcea de nou, in 1. aug. n. sublimulu Castelar, celu mai mare oratoru in luma. Indemnu la acestu epocale discursu i-a datu imputatiunile unoru pigmei ce si intipuescu a fi mari patrioti si democrati, ca si multi la noi romãni — cumca elu ar fi pre pucinu radicale si ar inclinã spre Conservatismu, — dar mai vertosu l'a indemnatu sã vorbãscã proieptulu de lege pentru persecutarea judeciãria a deputatiloru rescolati. Nu numai pentru Spania, ci pentru tõta lumea a vorbitu marele oratoru. Sã-lu ascultãmu!

„Nu observati fenomenulu, cã republicãni progresivi, carora si noi apartienemu, au disparutu iute, casã meteoru de pre orizontele Europei? Ei põrta frenelã cãteva luni in Italia, o luna in Viena, o luna si diumetate in Francofurtu, abia unu anu in Francia, nu multu in Spania si disparu ca comete colorite cu sange, nũ prin devingere din partea contrãriloru, ci nimiciti prin pasiunile loru proprie, prin aberatiunile loru proprie, prin necumpetulu loru propriu si nainte de tõte prin revolutiunile atitiate de ei contra loru insisi, si aceste revolutiuni sunt — mõrtea loru.

O, domniloru deputati! Ce am vrutu eu sã impedeu! Nimicu alt'a, de cãtu cã Spania nõstrã sã n'o patiascã casã cele lalte natiuni. Tocmai pentru aceea am asteptatu delã partid'a republicanã, ca sã imite partidele de regimu in acele vertuti, cari facu o partidã capabile d'a guvernã, si sã se ferescã de fricã õrba intocmai ca de utopii revolutiunãrie!

Noi, republicãni, avemu ceva din insusirile profetiloru, insã pucinu din ale politiciloru: noi scimu se vorbimu multe despre idealuri, dar pucine despre esperintie, noi caprimdemu totu ceriulu celu mare alu cugetului si cademu la prim'a pedecã in drumu. Asia este si asia a fostu in istoria, si asia sã intempla cã contrãrii partidelor progresive au fundamentatu ideile progresive, precum apostolulu Pavelu a fundatu crestinetateã, precum monarchiculu Washington a creatu Republic'a in America de mēdia-nõpte; precum unu altu monarchistu, Rivadavia, a infiintiatu Republicele in America de mēdia-dia. Astfelu s'a intemplat, ca nici Botediatoriu Ioãne in bisericã, nici Rousseau in Revolutiune, nici ori-care altulu dintre profeti nã potutu intari reform'a vestita de elu. Asia s'a intemplat, cã Moise a fostu conducatoriulu la tiãr'a binecuvantata si elu insusi n'a avutu parte de ea; cã Columbus a descoperitu America, fora a scil, cã elu a descoperit'a, si cã nesce obscuri aventurari i vor dã numele de botediulu concuistei sale. Tocmai acẽ-

FOISIÕRA.

Lupt'a pentru essistintia.

I.

Subiectulu despre care ne vomu intretienã, sã rapõrta la unu fenomenu ce fie-care din noi põte observã si verificã in tõta naturã organica, pe tõta d'ã si pe totu minutulu.

Puneti urechiã si ascultati: veti audi din tõte anghiuirele pamentului, prin muntii si prin campii, prin padure, prin caverne, din adãnceã mãriloru si a oceaneloru inalãtiãndu-se in atmosfera gemete de dorere, concerte de placeri si de desfãtãri: E lup't'a pentru essistintia, este resbelulu vietii!

Totu ce respira, nu põte sã essiste de cãtu numai prin luptã; lupt'a este prim'a conditiune a essistintiei fiintieloru organice si din asta luptã permanentã numai cei puternicii esu triumfatori, era cei slabi, cei neputinciosi cadu pe campulu de batalia si astfelu fiintiele vigurose traiescu in socotãl'a celoru slabe.

Totu ce respira, are unu dreptu cascigatu, este bunu si capabilu d'a traã, totu ce e rou si necapabilu d'a se luptã, nu põte traã; asia dacã vietia este privilegiulu individiloru capabili, dotati cu unu mai mare numeru de calitãti utile.

Acõsta lege aspra a naturei este in vigõre atãtu in regnulu animalu cãtu si in celu vegetal, adeca nu numai omulu si ani-

malele, ci si vegetalele se luptã spre a-si ascurã o essistintia cãtu se põte mai indelungata, dacã nu eterna.

Mi pare reu sã spunu aci cã paceã, armoniã si amorulu, cantate de poeti si atãtu de multu celebrate in naturã viãã, pre pamentu, in aeru si in ape, nu sunt de cãtu rezultatulu unei lupte crãncene, lupt'a pentru essistintia.

Spre a intielege mai bine mersulu acestui resbelu pe inmens'a campia a naturei, voi impãrti subjectulu in duõe pãrti:

1. Voiu vorbi despre lupt'a sãu concurentiã pentru essistintia intre individu si individu, incependu de la vegetale si de la animalele cele mai inferioare pana la omu. Ne vom transportã cu mintea ca omulu primitivu candu se luptã cu elementele naturei.

2. Voiu vorbi pe scurtu despre lupt'a pentru essistintia intre o natiune si alt'a, incependu de la cele mai primitive si barbare pana la cele mai moderne si mai civilizate. Atãtu in un'acãtu si in cea lalta voi cercã a pune in reliefu diferentiã intre lupt'a naturalã si cea socialã, intre lupt'a fisica si cea intelectualã si moralã.

S'ar parã cuiã curiosu aindudu cã si plantele se luptã pentru essistintia lorã. Observandu insã mai de aprõpe, vom vedã cã intr'a devuru asia este. Asia de essemplu candu incepe a incolti o sementia pusa in circumstantie favorabile, mic'a planta ce ese, incãpunge redicul'a sa in pamentulu d'imprejuru,

ca sã-si gasicsã nutrimentulu trebuintiosu. Si, dẽca pamentulu e bunu, plant'a prinde radecine, cresce si prosperã, dacã flori si fructe la timp; era dẽca pamentulu nu e bunu, plant'a nu prinde radecine, se usca si mõre. Botanistii au ocasiune de a observã adeseã, cum radecinele plantelor se intindu la distãntie mari, ocolesc obstacolele si se luptã in contra lorã pentru a merge sã gasicsã pamentu buna.

Muschii si ciupercele, vegetale inferioare, si asecura essistentiã lorã pe socotãl'a altorã vegetale, une ori si pe a animaleloru din cari tragu suculu nutritoriu. Plantele marine se luptã cu valurile mării.

Unu arbore candu cresce si se nãltia spre ceriu, de essemplu unu poplu, unu stejaru sãu unu bradu, se luptã cu presiunea atmosfericã, ca s'ajunga pana la fõre care innaltime, dincolo de care nu potã trece; florile candu se deschidu si strãlucescu de frumsetie, respãndindu imprejurulu lorã unu profumu deliciosu, nu facu de cãtu se luptã cu agentii esterni, ca sã lege fructele lorã.

Vegetalele se luptã cu animalele, si aceste din urma esu totdeun'a triumfãtorie, fiindu cã organizatiunea lorã e mai perfectã. Prin ingrijirea omului, plantele, ca si animalele, prosperã, se modificã, devinu mai frumõse chiar, si dau diferite produse din cari omulu trage o multime de folõse; astfelu se producu in orticultura felurite varietãti de flori.

La animale, si mai cu sãma la cele in-

ferioare se vede mai bine lupt'a neconsciintãsa si instinctiva pentru essistentia. Proba de spre acõst'a voi dã faptulu urmatoriu:

Intr'o escursiune sciintificã in muntii nostrii in anulu 1863, me aflãm pe unulu din acele incantãtorie muscele ale tierii nõstre, intre Curtea de Argesiu si Campu-Lungu si priviam o frumõsa panorã ce se desãsiurã nãntea ochiloru mei; tacerea domniã imprejurulu meu, abia se audiã din candu candu slab'a sbirnalare a unei albine solitare, care se preambã pe d'asupra floriloru sã caute nutrimentulu, o lina adiere a ventulu clatinã virfurile arboriloru, si in tõta atmosferã parã cã planã misteriose siõpte. Totulu parã cã respira o pace profundã, totulu nu erã de cãtu amoru si armoniã.

Nu departe de mine zarã o furnicã tarãndu cu dificultate o mica omida ce se aperi cu energia si se svircoliã ca sã soape; privireã mea fũ captivãta de acestu spectacolu; mi disci atunci: Èta micele animale cum sã luptã pentru essistentiã lorã; dẽra d'o datã vediu in urm'a lorã o insectã mai mare, unu scarabeu, care le luã pe amendõne si le mancã.

Asta drama, este õre mai pucinu crudã de cãtu aceea a lupulu candu sfãsia mielulu, sãu a tigrlulu in desierte candu sugrumã prẽd'a sa?

Daca de ce se turburu intr'unu modu neplacutu cursulu pacinicu alu cugetãriloru cuiã? de ce sã-lu smulgu prin acestu episod, din dulcele visu de pace si armonia providentialã?

este tristă că vestitorii și reprezentanții marilor mari nu realiză ei însși acestea, nici într-unu periodu istoricu nu le-au conștințat. Dar eu? Ce am vrutu eu? — Ne-ven alt'a, de cătu a dă de rusine acea lege torica. Am vrutu ca partid'a republicană, și încă profetica, astăzi să lucre politicește; și opozițiunea de. eri să facă guvernulu de azi; am vrutu ca viitorulu aci să se formeze și ca republicanii să ié natur'a barbarilor de statu și partideloru chiamate la guvernare, fora a deveni nefideli ideiloru lor.

Ce adencu tragicu spectacu in Europa! Ce ce noi am proclamat si aপরatu, au salutat Conservativii! Cine s'a luptatu pentru încetarea sclaviei in Russia? Republicanii Herben! Cine a realizat'o? Imperatulul Bismarck! Cine a doritu si predicatu mai multu uniunea Italiei? Mazzini! Cine a realizat'o? Conservativulu Cavour! Cine a realizat'o ideii Uniunii Germaniei? Republicanii dela Francofurt! Cine a redicat'o la libertate? Unu militariu-cesaristicu Bismarck! Cine a proclamat si respanditu ideii'a republicană, carea in Francaia de trei ori a fost imprimata? Antai'a Republica franceza a dat unu viforu, a dou'a unu visu! A trei-a a dat mai multu de cătu unu nume! Cine a realizat'o in Francaia ideii'a republicană? Unu mare mare, Victoru Hugo; unu oratoru mare, Victoru Hugo; unu oratoru mare, Victoru Hugo; unu altu si mai mare oratoru Gambetta! Cine a realizat'o ideii'a? Unu conservativu — Thiers. si inca astfelu, in nănci coalitiunea monarchicadin Adunanti'a Versailles si nici sabi'a cesaricului generalu presiedinte nu o va poté suprimé!

Ce am vrutu eu? Cui am consacratu vieti'a mea? — Cugetulul la adventu Republicei, dor'ntiei, a face d'a se creá Republica prin republicanii, si adeca pentru tota

Si ce cugetati voi? Cugetati voi, că cu voastra, cu necumpetulu vostru, cu voastre voastre, cu rascól'a voastra militara, cu această demagogia pretoriana fora nume, fora nume, fora responsabilitate, ati sperat si salvá Republica? Nu! Nu! Aceste criminali procedure, cu această marea sinucidere ni se prepara cu rapiditate si compromiterea Republicei.

Castelar combatu apoi pre mai multi vorbitori prin indegetarea si aplicarea armiloru si detorintieloru unei Republice, si condamnă pre toti cei ce iéu parte la rebelulu civile, éra mai vertosu pre utoni cantonali, caror'a li aréta ignoranti'a si esenti'a unui federalismu sanatosu.

„Ce ati facutu voi, si ce am facutu noi?“ Castelar catra partid'a celoru rescolati. — Vedeti generalii vostri, cari au marșat cu sange istori'a Republicei, cari au ataca rescolati contra Republicei, numai pen-

tru că conștiința națiunii n'a vrutu să-i recunoască de cei d'antaiu între Republicanii! *Ros Rosas* a diu, că Restauratiunea carlistica e imposibilă, și Camer'a l'a aplaudatu. Eu tocmai asia de pucinu credu in Restauratiune; eu nu potu să credu in ea. Nu e cu potința, ca incușitiunea să se redice asupra conștiinței, censur'a asupra cugetului, tacearea asupra cuventului parlamentariu, confiscatiunea asupra tierii devenite libere prin sangele parintiloru nostri, pigriti'a (lenea) claustrului asupra lucrului! Nu, nu, acést'a nu e posibilé! — De cătu să se supuna unui Don Carlos, Spania mai indată se va cufundă in adencurile mării!“

Castelar provocă si apelă la sentiulu tuturor'a, a dă guvernului spriginu patrioticu. Aretandu spre banc'a ministeriale eschiamă:

„Este unu adevératu martiriu, ce suferu acesti sublimi barbati pre acést'a banca, carea aduce atâte torture. Ce cugetati că dice poporulu spaniolu despre o partida, ce vre să sfășie tier'a si ipoporulu, să nimicească acea unitate, ce o demustrăm cu vênelle si sangele nostru, ce o sentim de la Asia pana la America; acea unitate, carea face a ni se dice in strainatate: „Eu sum spaniolu!“ cu aceeași superbă, cu carea Romanulu dice: „Civis Romanus sum!“

Eu vreu să fiu Spaniolu si nimica decatu Spaniolu. Eu vreu să vorbescu limb'a lui Cervantes să recitediu versurile lui Calderon, fantasi'a mea vreu să fia captivata de conceptiunile lui Murillo, vreu să tienu de sacra istori'a lui Cidu ca pergamente ale geniulu sublimu spaniolu. — — — Eu vreu să apartienu totu pamentulul aci, ce se estinde de la Pirenei pana la Marea gaditana, totu acelui pamentu aci, ce s'a santitu prin lacrimelme mamei mele; acestui santitu pamentu, care s'a eliberatu de la strainu prin martiriulu memoritoriloru nostri parinti. Pricepeti si luati a minte odata pentru totudeuna, că-mi iubescu patri'a cu essaltatiune! *Mai antaiu si nainte de tóie sum alu Spaniei mele iubite pana la idolotria, apoi alu Libertatii, alu Republicei, alu Democratiei.*

Acol'a, carele rescóla provinciile, carele sfășia patri'a si conturba ordinea, acol'a naintea mea nu este patriotu. — — — Republicaniloru! Votati acést'a propusetiune (despre persecutarea judeciaria a deputatiloru rescolati) căci votati pentru libertate, pentru patria, pentru Republica si nainte de tóte pentru autoritate si demnitate voastră.

Propusetiunea s'a primitu cu nespusa motinne de intréga Camer'a.

Bala-de-Crisiu, (cott. Zarandu,) in 8 aug. n. (Trist'a stare a tieriei si miserabilitatea guvernului.) — De voi amblá tier'a intréga, nu vedi alta decatu seracia infiorat'ia si de-

spere generala la poporulu intregu. — Si cum ni, candu bietulu poporu asupritu de cele mai mari si nesuportabile dări, decandu s'a datu tier'a pe man'a aristocratiei magiare, prin esecutorii de dare reg. magiari. cari mai toti sunt cei mai depravati si nemorali ómeni, asia dicendu rusinea óme nimei, fora crutiare a fostu esecutu si maltratatu; si prin esecutiuni si spese mari despoiatu de tóta averea miscat'ia, si curendu va fi despoiatu si de cea nemiscat'ia; éra prin recolt'a slaba de estu timpu in cele mai multe parti este amerintiatu chiar cu perirea de fómé, — si mai alaturandu se acestei calamitati si epidemia de cholera, ómenii peru ca muscele.

Apoi cumca caus'a principala a epidemiei este saracia generala, este constatatu, si acést'a si insusi guvernulu a recunoscutu totusi guvernulu nu numai că nu dá ajutoriu, in bani poporulu seracitu, ci si acuma, candu a ajunéa la gradulu desparării, esecutiunea de dare o continua cu tóta asprimea, si te ióu fiori de gróza, vedendu că in chilia trage de mórte capulu familiei, ér esecutorele de dare déca nu afla alt'a, i duce vestmintele, séu alte obiecte necesarie pentru traiulu vietii; — femeii si copiii plangu, se vaera si blastema amaru! — Si totu odata guvernulu printr'unu cerculariu publicatu cu mare pompa prin foile publice magiare, provóca prefectii ca să straduésca cu tóta auctoritatea si asprimea oficiale pentru incassarea dărilor, căci cassele guvernului sunt asia de góle, in cătu nu e in stare a asigná nici dotatiunea municipalorulu pe luna venit'ia; ér in altu cerculariu, asemenea publicatu prin foile magiare, provóca auctoritatelme să faca dispositiuni, ca ómenii să faca colecte si să ajute poporulu seracitu, căci guvernulu nu e in stare; — casi candu dloru nu ar sei, că afora de pucini aristocrati ómeni avuti in tiera nu sunt! Si totu atunci candu guvernulu insusi recunoșce că poporulu storsu si seracitu pere si se prepadesce si elu nu e in stare a-i dá nici cătu ajutoriu, ér pe oficianti ii amenintia că, déca nu vor esecua poporulu fora crutiare, nu le va asigná salariulu din cass'a statului, adeca din contributiunea storsa cu esecutiune de la poporu — totu atunci elu, parintesculu si patrioticeulu guvernulu, speséza milióné si milióné pe bulevarduri, teatruri si alte lucruri de lúccu si petrecere pentru aristocrati'a magiara, ér pre poporulu lu laea să péra fara ajutoriu in numele Domnului! c'ci, precum afirma guvernulu in cerculariulu sau susu atinsu, elu nu e in stare a-lu ajutá!

Astfelu fiindu, óre póte fi pe faci'a pamentului unu guvernulu mai miserabilu si condemnabilu decatu acést'a!

Pre langa tóta miserabilitatea inse, acestu guvernulu este fórte activu si energicu

in persecutarea si apesarea nemagiariiloru si deosebi a Romaniloru si se sileșce din respo-teri a-i persecutá si iritá; — nu s'a indetultitu că in contra legii si dreptatii ne-au scosu cu forti'a limb'a romana si adeca limba poporulu din Comitatu; — nu s'a indetultitu că in contra legii ne-a cassatu sigilele cu inscriptiunea latina, usuate de sute de ani si a obtrusu sigile ca inscriptiune magiara, ci nesciundu ce să mai faca pentru a ne necagi si iritá, precum sunt informatu, a demandatu auctoritatei comitatului, ca fora amenare să tramita guvernulu tóte sigilele vechi cu inscriptiunea latina, cari sunt proprietatea comitatului si le-a lutu fora să platésca, ce a datu comitatulu pentru ele.

Dupa aceste sicamerii, ce vor mai inventá domni stepanitori, pentru a ne necagi si insultá, nu sciu, dar de securu vor mai aflá Dloru ceva, căci in acést'a privintia sunt fórte renumiti si isteti, ca dóra nici unu altu poporu in lume! *Ilie.*

Partosiu, (cott. Torontalu,) in 7 aug.

(O fapta buna si demna de imitatu. — *Invetiatur'a buna aduce frupte bune.*) De dóne ori s'au fostu publicatu Concursu pentru vacantele postu invetiatorescu din comun'a noastră, si de amendóue ori nu s'a aretatú nici unu recurinté. Lucru firescu. Căci, vedi Dómne, cine va competi pentru unu oficiu cu léfa anuale de 104 fl. in scumpetatea cea mare de acur'a? Astfelu fiindu, nici pana in di'a de 22 iuliu a. c. pre candu s'a prefiptu alu doilea terminu de alegere nu a competitu nimenea. Dlu administratoru-protopopu deci spuse, peporulu caus'a, de ce nimenea n'a recursu, si aretandu-i imposibilitatea d'a trái unu invetiatoriu bunu cu 104 fl. la anu, mai accentuandu apoi important'a scólei si invetiaturei, indemná si insufletu poporulu astfelu, de urcá salariulu invetiatoriulu la 300 fl. v. a. si inca cu bucuria, căci se luminase ni pricepuse de la dlu protopopu, ce va să dica si ce platesce unu invetiatoriu bunu, bunu si zelosu in adevératulu intielesu alu cuventului.

Urcandu-se deci salariulu la 300 fl. avemu sperantia că la a trei'a deschidere de Concursu vor recurge individi calificati pentru postulu de invetiatoriu in comun'a noastră. — Să tráiesca dlu administratoru-protopopu, să tráiesca toti cei ce an invetiatu si luminatu poporulu, si să tráiesca toti locuitorii comunei cei ce ascultara invetiatur'a buna si facura o fapta frumósa. Ddieu cu noi si cu sant'a noastră causa. *Mai multi.*

Fagarasiu, in 5 augustu 1873.

Onorabila Redactiune! La corespondinti'a din Fagarasiu esita in Albina nr. 55

Să ne întorcem privirile de la acestu pamentu plinu de lupte, de carnagiuri, si să îndreptám spre infinitulu azuru alu celulu. Óre nu zarimu si acolo susu unu vulcanu care descrie cercuri in aeru si d'o d'altu precipita cu violentia asupra unei mbe séu asupra unui mielu? Inca o iluzie perduta: pacea nu domnesce nici in libertatea aerului!

De ne vomu uitá la ape, si mai cu deosebire la mări si la oceanu aspectulu ce ne va fi inca si mai ingrozitoriu, caci marea este multu mai avuta in animale de cătu pământu si supafaci'a pamentului.

In privinti'a acést'a să-mi fia permisu să unu pasagiu dintr'o scrisóre a unui istoriariu din ultim'a espeditiune generala in polulu nordicu.

Eram, dice elu, pe marea polara, la latitudine, si in tacearea serei vediu milióne de mici crustacei negri notandu pe supafaci'a marii; dupe densii venira altii pu- mai mări si ii mancara cu locomia si acelu rondulu lo-u fura mancati de pesci si pasari de mare. Apoi si acesti pesci devenira si ei la rondulu loru préd'a delfinului si balenei; si totulu se intretiene si esista in marea, gratia unei lupte perpetu. Unii nu- au acést'a lupta pacea si armoni'a naturei.

Vedemu dara din tóte partile, pre pământu in aeru si in ape o lupta continua. Adevératu a trái, este a se luptá. Repausulu este a se luptá.

Dara care este caus'a, care este mobi-

lulu principalu alu acestei lupte permanente? S'ar poté dice: fóméa. Intr'adeveru, in esemplele ce am cetitu, fie care animalu mananca pe altulu ca să si intretiena esistenti'a dupa dreptulu celui mai tare.

Dar déca am considerá numai acestu felu de esemple, ne am face o ideia fórte necompleta si chiar falsa despre aceea ce numim astazi *lupt'a pentru esistentia*. Spre a ne dá mai bine sém'a de subiectulu care ne preocupá, să ne îndreptámu atentiunea asupra unei legi a naturei, care este in vigóre in tóta creatiunea animala si pe care o vomu numi mai bine *avuti'a naturei*.

Natur'a, pe cătu e de avuta, pe atátu este si económa, ea a fost prodiga cu conservarea speciei, dar n'are trebuintia d'a procede cu economia in privinti'a individiloru.

Fie-care fiintia organizata, si prin urmare fiecare animalu, tinde a se reproduce dupa o progresiune geometrica, astfelu că pesteritate trebe să se ingrigésca de rapidiunea cu care se immultiescu animalele chiar acelea cari se reproducu fórte incetu.

Dintre tóte animalele, elefantulu se reproduce mai incetu, si cu tóte astea s'a calculatu de celebrulu Darwin, că o singura parechie de elefanti produce in 500 de ani 15 milióné de descendenti!

Un altu esemplu mai convingetoriu este acél'a ce ne presinta animalele domestice cari sunt cele mai fecunde; calulu si boulu in 3½ secolu de candu au fost importati de

Spanioli in America de Sudu, s'au inmúltitu intr'atátu, in cătu turme nenumerate de aceste anima le populéza campiele aceloru tieri si locuitorii au inceputu a-i omorí pentru a le luá pelea si mancă carnea loru.

Este dar depart c de ori ce indoieia că, déca ómenii s'ar nutri numai cu vegetale, bestiele cornute ne ar mancă tóte productele. Déca la aceste sintie, puse p'o trépta mai nalta a scarci animale, facultatea reproductiunii este deja fórte mare, ea devine intr'adeveru prodigiósa indată ce descindemu cu câte-va grade mai jos. Asia in clas'a pesciloru, fie-care famela de morunu face pe anu 3-4 milióné de óua si déca fie-care ou ar produce unu pesce, déca de alta parte n'ar fi atátia amatori de iere, s'ar vedé indată colcaindu moruni, spre esemplu in Dunarea de jos, si tóte riurile s'ar implé de pesci. Animalele inferióre pesciloru se reproducu inca cu mai multa fecunditate, asia de esemplu famela unui verme intestinalu contine pana la 90 milióné oua si, déca aceste infime animale s'ar inmúlti fara obstacole, umanitatea ar fi mancata de vermi.

Déca de la regnulu animalu trecemu la celu vegetalu, reproductiunea este inca si mai ingrozit'ia.

Asia nu este nici o esageratiune candu pretinde cineva, că déca n'ar fi obstacole puternice pentru desvoltarea fie-carei specii, déca asta imensa reproductiune nu ar fi fostu ecuilibrata printr'o destructiune totu asia de mare, o singura specie de plante, in inter-

valu de căti-va ani, ar acoperi tóta supafaci'a pamentului.

Să luám de esemplu scaetii. Lesne se va intielege că, déca nu ar aflá obstacole, scaetii aru implé pamentulu; nu ar trebui multu timpu, si ori unde ne-am întorce ochii, nu am vedé de cătu scaeti si numai scaetii.

In starea in care ne affám, acést'a nu se póte imtemplá, proportiunile remanu stationarie, fiindu că natur'a, in marea ei prevedere, a combinatu creatiunea cu destructiunea, ca să se compenseze între ele reciproc.

Acést'a tendintia a speciiloru fia animale, fia vegetabile de a se inmúlti, de a cutropi, acést'a *avuti'a a naturei*, forméza dar unu alu doilea mobilu alu *luptei pentru esistentia* pe langa necesitatea nutrimentului, care, sileșce pe ori ce animalu de cum se nasce să caute a 'si satisfaca apetitulu si 'lu espunu astfelu la intempinarea altoru animale mai puternice caror'a elu devine préda.

Dar nu este numai atát'a. Luptele cele mai sangeróse se facu intro animale de aceea specia si pentru posesiunea famelleloru, une ori unulu din luptatori remane pe locu in acestu dueluri ale animaleloru cari se asemena cu ale ómeniloru.

(Va urmá.)

alu carei autoriu punendu crucea la urma
versa atât a veninu asupra mea, în câtu pôte
sê-i fia de bine si crucea sê i se antepuna, re-
spundu numai, că tôte sunt produse ale cre-
rilor corespondintelui cruciatu. Eu numai
atât a sciu, că Capitanulu supremu, dlu Boér
Kálmán întrebându-me odata, deca *Georgiu
Popu*, subsemnatu în protestulu din cestiune,
ar fi perceptoriulu regiu de aici, i-am re-
spunsu, că Dsa nu este membru alu comisiu-
nei municipali si că de altmintrelia e unu
barbatu asediatu si de omenta.

Nimicu mai uritu si degradatoriu pen-
tru demnitatea omenesca decâtu a se face
„spitzel“, si totusi dlu corespondinte nici că
se sfiese a me presupune de atare!

Codru Dragusianu, m. p.
v.-capetanu.

Varietati.

(Unu medicu cum trebus sê fia.) De la bâile
lui Ercule ni se scrie: Septeman'a trecuta,
sêra pre la 8 ore, candu ospetii bâiloru esi-
sêra la piati'a principala, cautandu distrac-
tiune în accentele musice si la zefirii de sêra,
deodata se vediu unu fumu grosu esindu din
cosiulu ospetariei dela „Ferdinandshof“ si
numai de câtu isbucni flacar'a cu o mare po-
tere pe tôte gâurele cosiului. Acestu aspectu
stragea pre toti ospetii la faci'a locului, cari
inse mai mare parte pacienti fiindu nu potura
sê stinga foculu; si pre candu unii strigau
dupa ajutoriu, er' altii recomandau a se lasá
sê arda în pace funinginele, ne avendu sê ur-
medie nici unu pericolu, foculu totu se mai
respandea, si femeile si copiii incepura a se
în spaimentá si a alergá în susu si 'n josu. —
Intr'acést'a foculu se mai mariá, funinginele
invapaiate cadeau în bucâti mari pe acoperi-
siulu de lemn. Confusiunea si frica cre-
scea din ce în ce; tipetele femeiloru si
plangerile copiiloru mai mariu confusiunea
fora ca sê vina cineva pentru a stinge foculu.
In acestu momentu fatalu, deodata apare
la faci'a locului dlu Dr. Popoviciu, celu mai
popularu medicu la bâile erculane, si ne
luandu în consideratiune pericolulu în care
se afla, strigá „dupa apa!“ Servitori ospeta-
riului numai de câtu i adusera apa si bravu-
lu medicu i succese în scurtu timpu a loca-
lisá si în fine a stinge totalminte foculu. Dupa
potolirea elementului devastatoriu, spiritele
se mai liniscira, éra eroulu dilei fú felicitatu
din tôte pârtile; ba unii din marea stima si
alipire ce au catra persón'a lui, i faceau chiar
imputatiuni că s'a spusu unui astfelu de
pericolu; dar dsa ca unu medicu escel. si pa-
rinte alu paciențiloru sei chiar si vieti'a 'si-
espune candu se lucra de sanetatea acestor'a.
Apoi în edificiulu periclitatu jaceau peste
30 de pacienti ai dsale, cari deca nu între-
veniá Dsa, deveniau viftim'a focului. Asia
insa multumita bravurei dlui Dr. Popoviciu
pericolulu se delaturá si Dsa cu ruinarea nu-
mai a vestminteloru sale inca scapá în pace
spre bucuri'a tuturoru cunoscutiloru sei. *Pa-
velu Cimponeriu*, pacientu în bâile erculane.

— (Coler'a în Pesta) grassédia deja de
trei luni si rapesce pe fie-care di câte 20—30
de ómeni. Septeman'a trecuta s'au îngropatu
intr'o sengura di 72 morti, pre candu în tim-
puri normali casurile de mórte pre fie-care di
nu se în capitala urca mai susu de 10—15.

(Necrologu.) Subscrisele cu inima
sfasiata de dorere aducemu la cunoscin-
ti'a onoratului publicu, cumca crud'a si
necrutiatóri'a mórte ni rapí un'a dintre
cele mai nobile june romane, o sora pli-
na de virtuti fameesci si de sentimente
natiionali: **Sidonia Petrescu**, un'a
dintre cele mai active membre din co-
mitetulu provisoriu alu „Reuniunei fi-
lantropice a dameloru romane din Timi-
sióra“, dupa-ce prin perderea de curendu
a pré iubitei sale mame lovita fiindu
pana în adenculu nobilelui seu sufletu
a caditu în patulu doreriloru, domi-
neca nóptea în 22 iuliu v. a trecutu la
cele eterne, în flórea fecioriei sale, — abia
vediu 18 primaveri. Stefanu Petrescu,
parintele reposatei, fratele ei Stefanu si
sororile Sofia si Anna sunt adencu machi-
nite pentru acést'a perdere nerestituibile,
care si noi dorerosu o sentimu, căci fe-
ricit'a ni-a fostu o zelósa conclucatori'a

la întreprinderea nóstra si preste totu o
juna în tóta privinti'a amabila. Cu inima
dorerósa deci o petrecuramu la mormentu,
tôte cu tôte si toti cu totii din sufletu
adencu machitu oftându-i: *Sê-i fia tie-
rin'a usióra si memori'a eterna!* *Timi-
sióra-Fabricu*, în 24 iuliu 1773 v. Comi-
tetulu Reuniunei: *Sidonia Maniu*, pre-
siedinte, *Emilia Lungu*, not.

TELEGRAMU.

Orsiova, în 12 aug.

Controversele cu coreligionari ser-
bi, dupa multe staruinte si lupte s'au
complanatu. Serbiu remanu sub ierarchi'a
romana, facendu-li-se concessiunile ce-
rute si aflate de ecitabili de catra romani.
Entusiasmulu ambeloru pârti e ma-
re. Reportulu urmédia.

Vasilie Popoviciu.

Insciintiare.

Cei ce dorescu a-si procurá portre-
tulu fundatorului *Gozsdu*, litografatu pe
chartia alba, pretiulu 1 fl, éra pre char-
tia de China 1 fl. 50 cr. sê se adreseze
cu asignatiune postale d'a dreptulu catra
administratiunea fundatiunei lui *Gozsdu*
(Budapest, Városházter 8 sz.) Colectorii
vor primí de la 10 esemplare unulu
gratuitu.

Buda-Pesta, 6 aug. 1873.

Pentru reprezentanti'a fundulu *Gozsdu*.

Georgie Mocsonyi m. p.
presiedinte.

Cav. de Puscariu, m. p.
notariu.

Anunciu

La dlu *Georgiu Bacsiu*, negutiatoriu,
în Orastia, se afla depusa spre vendiare
carticeu'a „*Argiru si Elen'a*.“

Responsuri:

Dlul *Dr. B. P. in Soliste*: Dlu *Babesiu*
nu e aici. — Operatulu interesante si de folosu
practicu 'lu vom publicá încependu în nrulu
60. De foisóra pentru nrulu presinte ni-a
sositu pré tardiu, er' suplementu nu potemu
scóte.

Dlul *C. in Hatiegu*: Foi'a se tramite re-
gulatu societáti „*Romanismulu*.“

Dlul *G. in Oravitia*: Corespondinti'a
respectiva nu se afla între corespondintiele
vechie. Obieptulu fiindu de interesu cultu-
rale, cu placere am publicá unu reportu obi-
eptivu.

Dlul *B. in Roma*: Fi cu asteptare căci
dlu B. — precum vedi, e absinte.

Redact. inter.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu

Nimicindu se actulu alegerei de preotu
din Comun'a *Straja*, fostulu conf. milit. se es-
crie de nou concursu, în urm'a resolutiunei con-
sist. din 2. iuliu a. c. Nr. 602 cu terminulu de 6
septemane, la a căror'a espirare în prim'a Domi-
neca se va tiené alegerea.

Beneficiile si conditiunile sunt totu cele
aretate si în primul concursu.

Concurentii au a îndreptá actele recur-
suale, cu tôte documintele prescise în ordi-
natiunea consist. Nr. 449, *Comitetulu parochialu*
prin Dlu protopresbiteru tractualu alu
Versietulu *Ioane Popoviciu*, la *Mercina*,
post'a ultim'a *Varadia*.

Ioane Popoviciu, m. p.
protopresbiteru.

1—3

Concursu.*)

Pre anulu scolasticu 1873/4 se escrie
concursu pentru dóue stipendia din fun-
datiunea lui *Gozsdu* de câte 300—400
fl. eventualminte, adeca la casu de pro-
motiune dintr'unu stipendiu mai micu
intr'unulu mai mare; pentru dóue de
câte 100—200 fl. pentru ascultatorii de

*) Celelalte diurnale pota reproduce acést'a es-
criere de concursu. *Represent.*

sciintiele medicali, tehnice, si juridice,
preferindu-se între asemenea cualificati
ascultatorii de medicina si tehnica.

Competintiá sê-si îndrepteze peti-
tiunile concursuali, într'unite cu atesta-
tele de botezu, de paupertate si de stu-
dia catra reprezentanti'a fundatiunei lui
Gozsdu (Pest, Városházter 8 sz.) pana
la 15 sept. c. n. a. c. descoperindu totu
deodata, daca mai trage de undeva vre-
unu stipendiu séu nu.

Totudeodata se provóca stipendistii
acestei fundatiuni, ca pana la sus atin-
sulu terminu sê arete rezultatulu studia-
loru din anulu trecut, pentru că la din
contra, stipendiulu avutu sê va conferi
altuia.

Pesta, în 6 aug. 1873.

Reprezentanti'a fundatiuni lui *Gozsdu*.

Georgiu Mocsonyi m. p.
presiedinte.

Cav. de Puscariu m. p.
notariu.

1—3

Concursu.

Devenindu postulu medicalu a Comuni
Otlaca în vacantia, din imputernicirea re-
presentantiei comunale subscise, prin acést'a
publicámu concursu de nou: deci toti acei
domni medici, cari sunt provediuti cu diplo-
me de doctori în medicina si posedu limb'a
romana, — si voiescu a concurge la postulu
acést'a, sê binevoiesca a si substerne recur-
surile sale catra subscris'a *Antistia* pana în
31 augustu a. c. au pe calea postala, au în
persóna.

Salariulu anualu este 800 fl. si pentru
tóta visit'a 20 cr.

Otlaca, 4 iuliu 1873. 1—3
Tóderu Bradu m. p. *Petru Suciu* m. p.
jude. notariu.

Concursu

Se publica de nou în urmarea otaririi
comitetulu parochialu din 22 iuliu a. c. st. v.
pentru postulu invetiatorescu din com. *Par-
tosiu*, protopresbiteratulu *Ciacovei*, pana în
8 septemvru 1873 st. v. în care diua va fi si
alegera.

Emolumintele sunt în bani: gata 300 fl.
v. a. 6 orgii de paie, din care are a se incaldí
si scol'a, 3 jugere de pamentu aratoriu, 3/4
jugeru gradina estravilana, 20 cruceri dela
fiecare inmormentare, cortelu liberu si gra-
dina de legume. —

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt
avisati a-si tramite recursele lor bine in-
struite amesuratu statutului Org. si adresate
respectivului comitetu parochialu catra D.
Alesandru Popoviciu, adm. protoposescu în
Fizesiu per *Königsgrad*.

Partosiu, în 22 iuliu 1873. 1—3
Comitetulu parochialu.

În contielegere cu dlu adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru întregirea postulu invetiato-
rescu din comun'a gr. or. rom. *Foeniu*, comi-
tatulu *Torontalu*, protopresbiteratulu *Ciacovei*,
se escrie concursu prin acést'a pana în
26 august a. c. st. v. în care diua va fi si ale-
gera. —

Emolumintele sunt în bani gat'a: 300 fl.
v. a. dela comuna, si 40 fl. dela Ilust. Sa Dlu
Andrei Mocioni, 2 jugere de pamentu ara-
toriu, 2 orgii de lemne, 8 de paie, gradina
pentru legume si cortelu liberu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt
avisati a-si motivá recursele lor conformu
dispusetiuniloru statutului org. bisericcescu si
adresate Comitetulu parochialu a-le tramite
M. on. D. *Alesandru Popoviciu*, admin. proto-
popu în *Fizesiu* per *Königsgrad*.

Foeniu, în 22 iuliu 1873. 1—3
Comitetulu parochialu.

În contielegere cu Dlu admin. protopopescu.

Concursu.

La *Scólele centrale romane ort. or. din
Brasiovu* se escrie concursu pentru ocuparea
urmátórieloru posturi:

1. unu postu de profesor pentru limb'a
si literatur'a magiara la scól'a comerciala si
reale;
2. unu postu de profesor pentru music'a
vocala la gimnasiu si la scól'a comerciala si
reale cu 10 óre pre septemana;

3. dóue posturi de invetiatori adjuncti
clas'a antaia si adóu a paralela a *Scólci* us-
male (primarie) de baeti.

Cei ce dorescu a ocupá unulu din ace-
ste posturi, sê binevoiesca a adresá la sub-
scris'a Eforia scolara — celu multu pana la 15
augustu (1-a sept.) a. c. concurselu lor înso-
te de documintele, prin care sê dovedesca: a)
că sunt de natiunalitate romana si de religie
ort. or.; b) că au conduita morala si poli-
tica buna; c) că au cualificatiunea recer-
pentru postulu, la care competédia. —

La constatarea cualificatiunei servesce ca ur-
mativa Statutulu otganicu alu *Metropoli*
romane gr. or. din *Ungaria* si *Ardéla*
Regulamentulu prov. archidiececanu pen-
tru esaminarea profesoriloru si invetiatoru
loru dela scólele romane confesionale. —

Concurentii, cari au séu esamenu formale,
o prasa scolara, vor fi preferiti. —

Salariulu anualu pentru profesorulu
limb'a si literatur'a magiara este 800 fl. v. a.
pentru celu de music'a vocala 500 fl. v. a.
pentru unu invetiatoriu adjunctu 300 fl. v. a.
prospectu de naintare si dreptu de pen-
nare.

Celu alesu de profesorulu séu invetiato-
riu servesce anulu primu de proba, éra dupa
aceea se denumesce definitivu, deca va fi de
pusu essamenulu prescisu. 3—

Brasiovu, 16/28 iuliu 1873.

Efori'a Scóleloru centrale romane ort. or.

Concursu.

La parochi'a gr. or. rom. devenita va-
canta în comun'a *Vucova*, cottulu *Timisiu*
protopresbiteratulu *Jebelului*, se deschí
concursu pana în finea lui augustu vechiu.

Emolumintele sunt: una sesiune de
jugere pamentu, birulu preotiescu dupa p-
mentu de la 60 de case si stol'a indatinat

Concurentii au a adresá recursurile lor
provediute cu timbru si cu atestatele pre-
orise în stat. org. catra Onor. *Sinodu parochialu*
or. din *Vucova*, la D. protopopu *A. Ioanoviciu*
în *Jebelu*.

Vucova, în 19 iuliu 1873.

În contielegere cu D. protop. tractualu
2—3 *Comitetulu parochialu*.

Concursu.

Cu mórtea invetiatoriuului romana
venindu vacanta statiunea invetiatoriu
romana din mist'a Comuna *Saravolla*, care
în protopresbiteratulu *Simiclausului*-lui
se publica Concursu pana la Santa-mar-
mica, adeca în 8 septemvru. a. c. în care
se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: în bani gat'a 100
50 cr. v. a. 2 orgii lemne de focu, 10 orgii
paie si pentru incaldirea *Scólei*, 65 lb. sare, un
centinariu lardu, 13 lb. lumini, 60 meti gata
de pita, 2 lantie pamentu aratoriu, si cur-
tiru liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a stati-
invetiatoresca, au a-si adresá recursurile
loru bine instruite cu tôte atestatele recer-
te *Presidiulu Comisiunei scolare din locu*,
intr'una din dominecile séu serbatorile pa-
la terminu cadiende, de a-se infacisiá în
nóstra Biserica

Saravolla, 11 iuliu 1873.

Simionu Andranu Gal m. p.
parochu si presiedinte comisiunei
2—3 *scolare romane*.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiuni
vetiatoresci la scól'a confesionale din *Chelnicu*
protopresbiteratulu *Oravitiei*, *Comitetulu parochialu*
rasiului, se publica prin acést'a concursu.

Emolumintele împreunate cu ac-
postu sunt: Salariu anualu de 500 fl. v. a.
cuartiru liberu, 15 fl. v. a. pentru conferi-
si 12 fl. v. a. pentru scripturistica.

Doritorii de a ocupá acestu postu
avisati, recursurile provediute cu docum-
tele prescise în statutulu organicu, si adre-
sate comitetulu parochialu a-le substerne
Dlul *Protopresbiteru tractualu în Oravitia*
pana la finea lunei augustu 1873.

Chelnicu, în 15 iuliu 1873.

3—3 *Comitetulu parochialu*
în contielegere cu D. protopresbiteru
Iacobu Popoviciu